

TO SAMTIDIGE JØRGEN ROSENKRANTZ-BIOGRAFIER

AF

SVEND GISSEL

Den ret betydelige biografiske litteratur, der frembragtes herhjemme i 16. århundrede, er det vanskeligt at karakterisere på fyldestgørende måde, dels fordi den trods alt er temmelig uensartet¹, og dels fordi behandlingen af den griber ind på så forskellige felter – fx. kirkehistorie og almindelig åndshistorie – at det også af den grund er svært at vinde et samlet overblik. Den fremgangsmåde, jeg i en tidligere artikel² har valgt, at lade en kildekritisk analyse danne grundlaget for en individuel vurdering af nogle få skrifter, vil også her blive fulgt, selv om denne undersøgelse i øvrigt vil følge noget andre linjer end den foregående. Det er forholdet mellem Jørgen Rosenkrantz's selvbiografi fra 1590 og den ligprædiken, Århusbispens Jens Gødesen 1596 holdt over ham (trykt 1597), der her vil blive taget op. Heise anfører i sin fremstilling af „Familien“ Rosenkrantz's historie i 16. århundrede³ det biografiske afsnit⁴ i ligprædikenen parallelt med selvbiografien, og selv om han i tilfælde af uoverensstemmelse mellem de to kilder som regel retter sig efter selvbiografien, synes han at regne med, at de er indbyrdes uafhængige. Jeg har i min nævnte afhandling⁵ fremsat den opfattelse, at Jens Gødesen har brugt selvbiografien som grundlag for sin fremstilling, hvorfor ligprædikenen ikke kan give os nogen selvstændig viden for sit biografiske hovedindholds vedkommende. I det følgende skulle der fremlægges en mere indgående behandling af de to skrifter.

Jørgen Rosenkrantz kender vi ret godt dels gennem selvbiografien og navnlig gennem hans i afskrift bevarede brevveksling med sønnen Holger⁶. Dette er så meget vigtigere, som den ældre korrespondent var en af Danmarks mest fremtrædende statsmænd i slutningen af 16. århundrede. Hans mest iøjnefaldende forudsætninger var en fast karakter og en slægt med et betydeligt vingefang. Faderen, Otte Hol-

gersen, ejede det jyske Boller og det sjællandske Næsby, hvortil kom en stor norsk arv, og han havde giftet sig ind i en af de ældste og rigeste junkerslægter i Brandenburg. Medens Holger Ottesen arvede og udviklede faderens jyske position og Erik den norske⁷, knyttedes den yngste af brødrene, Jørgen, i sin barndom og ungdom stærkt til Tyskland, der økonomisk, politisk og religiøst havde så megen betydning for Danmark, og efterhånden særlig til „lante Missen“, hvis fyrsteslægt stod i intim kontakt med det danske kongehus. Velanskrevet også ved det hjemlige hof og formodentlig støttet af sin mægtige broder Holger blev han 1563 rigsråd og anvendtes meget til udenrigspolitiske forhandlinger. I kirkelig henseende var han en ivrig fortaler for albertinske synspunkter; således tog han skarpt afstand fra Niels Hemmingsen og kryptokalvinismen. Efterhånden blev Jørgen Rosenkrantz det mest ansete af rigsrådets menige medlemmer og kom derfor 1588 med ind i regeringsrådet, hvor han fra Niels Kaas' død 1594 indtog en ledende stilling, til han selv 1596 døde på sin gård Rosenholm.

Den fremstilling, Jørgen Rosenkrantz selv gav af sit levnedsløb, fandtes i 18. århundrede i Rosenholm-arkivet⁸. Geheimeråd Iver Rosenkrantz meddelte originalen til Hans Gram, som igen lånte Langebek den til afskrift, hvorpå den optryktes i 43. hefte af Danske Magazin⁹; da originalen vistnok senere er gået tabt¹⁰, kender vi kun skriftet herfra. Stavemåden virker for en del ords vedkommende mere moderne, end man kunne vente; derimod gælder dette ikke for gløseforråd og syntax. Holger Jørgensen Rosenkrantz (den lærde) skrev som titel på originalen: „En kort Fortegnelse paa min kiære Faders Jørgen Rosenkrantzes Levnet, skrevet Anno 1590, paa hans Alders 67. Aar, mit det 16.“. 1590 drog Holger Rosenkrantz til udlandet for at studere, og det er da, også efter indholdet at dømme, rimeligt at antage, at faderen ved denne lejlighed har udarbejdet sit livs historie til vejledning for ham, navnlig m. h. t. studiet; Jørgen Rosenkrantz beskæftiger sig nemlig ret indgående med manglerne ved sin egen uddannelse og årsagerne til dem.

Ved Jens Gødesens biografi er der den fordel, at dens rette placering fremgår af ligprædikenen selv, der giver en fortrinlig ramme. Skriftet disponeres¹¹ på følgende måde:

„Oc effterdi det er en god oc gammel viis offuer alt Rigit/vdi saadanne oc andre Ligfærd at tale baade om den Afgangnis Leffnit oc Endeligt/Desligist dennom som igen leffue oc tilstede ere/til Amin-delse oc Trøst/nogit fremsette oc forklare aff den Hellige Scrifft/vil ieg aff den Naade Gud giffuer.

Først kaartelig oc enfoldelig forklare den oplæste Text/som kaldis iblant Davids Psalmer Mose Guds Mands Bøn.

Dernest tale noget om Salige Jørgen Rosenkrantzis Byrd/Leffnit oc Endeligt. Huor om hand oc selff begerede icke først vdi Predicken/ som ellers ofte brugeligt er/Men effter Textens forklaring at maatte talis. Gud giffue oss her aff at lære hellige at Leffue oc salige at dø.“

Valget af den 90. blandt Davids salmer samt udlægningen deraf viser en rent orthodox tankegang. Det fremhæves atter og atter, at kun Gud kan gøre noget til menneskets frelse. Det kan selv kun berede sig til dødens komme ved from andagt; Djævelens anslag gør det syndigt. Gud vredes herover og straffer med modgang; men det er dog hans nåde, der gør mennesker salige. Denne tale kunne jo være holdt ved enhver begravelse; men passer ikke rigtig til den påfølgende omtale af Jørgen Rosenkrantz. Den fornemme adelsmand har tydelig nok ikke selv anset sig for en almindelig synder, idet han på dødslejet strax møder bispem med tillidsfuldhed: „Jeg formercker min HERre Gud vil kalde mig/ Det er nu faffuert at dø“¹². Senere udtaler han¹³: „Jeg er forskreffuen til Herredag vdi Kiøbenhaffn til neste Trinitatis, men ieg haaber at holde Herredag paa den tid i Himmerige hos den hellige Trefoldighed oc alle Guds Engle oc Udualde“. Disse ord, som bispem altså gengiver fra prædikestolen, viser, hvor dybt indgroet standstanken var. Vi møder her en tro på, at de, som er de første på jorden, ligeledes skal være det i himlen. Efterhånden som Jørgen Rosenkrantz bliver dårligere, får han dog skrupler og mindes¹⁴, hvorledes selv de viseste mænd har vendt sig bort fra Gud. Jens Gødesen svarer¹⁵, at i religionen „gielder eller gaffner Menniskens fornufft slet intet/oc er idel Daarskaff.“ Nu bliver den gamle mand helt mistrøstig og siger¹⁶ med den hellige Bernhard: Perdite vixi; men biskoppen beroliger ham¹⁷ med, at denne hans anger netop er den nødvendige forudsætning for frelse.

Som nævnt passede det jo egentlig dårligt ind i Jens Gødesens ovenfor anførte rent orthodoxe tankegang at fordybe sig særlig i en dødeligs meriter, og under sammenligningen af hans biografiske afsnit med Jørgen Rosenkrantz's selvbiografi er det ikke uden interesse at holde sig dette for øje.

Om forældrenes død og den lille Jørgens ophold i Nordtyskland hedder det:

Selvbiografien¹⁸

„Anno 1525, der ieg nu vaar paa mit andet Aar, da dog

Ligprædikenen¹⁹

„Der hand nu vaar paa sit andet Aar, kom hand met sine

min Sl. Fader og Moder²⁰ til Lybek, hvorhen de hafde forskrevet min Salige Mormoder Fru Anne Multzan²¹, Jesper Ganses Herre til Pottlests²² Hustrue, desligest min Morsøster Frue Dorothea, som hafde Friidtz von Berge²³, huilcke der og mødte, og hafde min Sl. Fader og Moder derhen taget min Broder Erich²⁴, min Søster Margrete²⁵, og mig.

Der de nu ere komne der til hobe, er min Salige Moder bleven syg og befængt af Pestilente, og er der bleven død den Fredag nest for Michaelis. Strax derefter er udi lige Maade min Sl. Fader bleven syg sammesteds af forskrevne Syge, og dødt den Fredag nest efter Michaelis, og er der baade bleven begravne udi Domkirken, hvilket saa og skede efter Guds gode Villie og Forsyn²⁶.

Min Mormoder haver taget mine forskrevne tvende Søskende til sig, og mig, og ført os hiem med sig til min Moderfader, og er hun og bleven død, strax efter hun er hiemkommen, og er vi der siden bleven opfødt af min Moderfader, hvilken der elskede mig besynderlig meget.

Anno 1530, der ieg nu hafde været hos fornefnte min Sl. Morfader paa femte Aar, — —“

Forældre oc de andre hans Syskende til Lybeck, huor der vaar beramt en venlig Mode for dennom, oc hans Mormoder oc Morsyster.

Men strax de vaare komne did, bleffue begge hans Forældre befengde aff Peste, som da regerede til Lybeck, oc døde sammested først hans Moder Fredagen for Michaelis. Dernæst hans Fader anden Fredag der efter.

Efter hans Forældris Død tog hans Mormoder, som da tilstede vaar hannom met de andre hans Syskind hiem til sig,

oc vaare hos hende paa det femte Aar.“

Det ovenfor anførte udsnit af de to biografier giver et indtryk, som ikke forrykkes ved en fortsat sammenligning: Der kan formentlig

ikke herske nogen tvivl om, at selvbiografien er Jens Gødesens hovedkilde. Men der findes træk i ligprædikenen, som Jørgen Rosenkrantz ikke omtaler. De obligatoriske oplysninger om forfædre samt bryllupsdag og øvrige familieforhold²⁷ stammer vel fra en familiebibel eller slægtbog. Meddelelsen om, at det var Christiern 2., der havde forlenet faderen med Tørring, genfindes ordret i Lauritz Bertelsens ligprædiken over Holger Ottesen²⁸. Jens Gødesen måtte imidlertid også fuldende biografien på egen hånd, idet Jørgen Rosenkrantz ikke var nået længere end til og med 1579²⁹. Ligprædikenen nævner imidlertid herefter³⁰ kun formynderregeringens oprettelse 1588 og regeringsrådets oprindelige sammensætning³¹. Om han har husket denne sidste, er ikke godt at vide³². Ganske vist giver han – åbenbart efter hukommelsen – forskellige supplerende meddelelser. Således oplyser han³³, hvilke trin Oluf Gyldenmund, Jens Sinning og Joachim Westphal senere nåede på den akademiske og kirkelige rangstige³⁴. Men her drejer det sig også om gejstlige personer. Det er karakteristisk, at han under omtalen af hertug Augusts giftermål 1548³⁵ ikke tilføjer, at bruden var den danske prinsesse Anna³⁶.

Også Jørgen Rosenkrantz's personlige forhold behandles i virkeligheden ret overfladisk. Man mærker gennem hele fremstillingen en tendens til at glide så let som muligt hen over de givne facta³⁷ (jeg har naturligvis for at illustrere kildeforholdet valgt at gengive et relativt fyldigt afsnit), og forskellige unøjagtigheder taler deres tydelige sprog. To af dem ses af det meddelte uddrag: Kun Erik og Margrete fulgte foruden Jørgen med forældrene til Lübeck, og børnene opfostredes hos morfaderen på femte år. Ved en misforståelse lader han endvidere³⁸ Jørgen begynde sin skolegang i København i st. f. i Børringe kloster. Derimod er en anden afvigelse nok bevidst. Jørgen Rosenkrantz fortæller³⁹, at han ved Københavns Universitet studerede under Oluf Gyldenmund og Jens Sinning; men at han kun lærte noget hos sidstnævnte. Hos Jens Gødesen, der naturligvis har villet værne om reformationens store skikkelser, in casu Oluf Gyldenmund, finder vi⁴⁰ følgende omskrivning: „Derfra er hand kommen til Københaffns Universitet at studere, De bleff der befallit oc offuerantuordit tuende merckelige Mend en effter anden, som vaar M. Oluff Gyldenmund og M. Jens Sinningius, huilcke siden begge bleffue Doctores Theologiae. Anno 39 effter hand vnder deris Disciplin haffde forfremmit sig — —.“ 1544–1548 lader Jens Gødesen⁴¹ Jørgen Rosenkrantz holde hus med „sine brødre“, medens han i virkeligheden først kun boede sammen med Otte, siden alene⁴². Endnu en lille ting skal nævnes:

Af selvbiografien erfarer vi⁴³, at Jørgen Rosenkrantz stod så højt i hertug Moritz's gunst, at han var en af de „ikke over 6“ adelsmænd, der bestandig fulgte deres herre; Jens Gødesen simplificerer til „sex“⁴⁴.

Man har det indtryk, at prædikanten ikke har været alt for interesseret i den biografiske del af sin tale, hvad der da også stemmer med dennes grundsynspunkt: Gud er alt, mennesket intet. Levnedsbeskrivelsen virker kvalitativt som kvantitativt noget udvandet i forhold til Jørgen Rosenkrantz's selvbiografi, som er grundigere og må betegnes som overordentlig pålidelig. Jeg har søgt såvidt muligt at kontrollere dens meddelelser, og jeg har kun truffet eet tilfælde, hvor den vistnok giver et lidt forkert indtryk, der dog ikke kan siges at hidrøre fra nogen direkte fejl. Jørgen Rosenkrantz beretter om Lübecker-sammenkomsten 1525 på en sådan måde, at man må formode, at parterne er kommet lige fra deres respektive hjemsteder til mødet i Lübeck. Dette var ikke tilfældet. Som det fremgår af Vincens Lunges brev af 1525 5/11, havde Otte Holgersen først været på besøg hos sine svigerforældre i Brandenburg og tog først derefter med fru Margrete ind hos Hans van der A. i Lübeck⁴⁵, hvilket Jørgen Rosenkrantz øjensynlig ikke har været klar over. Bortset fra denne ubetydelighed har han imidlertid, såvidt det kan skønnes, ikke begået en eneste fejl, og han har da også haft de bedst tænkelige kilder at støtte sig til. Vi erfarer⁴⁶, at han sendtes til Emden 1577 1/5 (Philippi og Jacobi) for at mødes med de engelske udsendinge, der havde fuldmagt til afgørelse, „som samme Fuldmagt paa Latin formelder“⁴⁷; det kan i denne forbindelse oplyses, at „Repertorium over det Rosenholmske Archivs Gamle Documenter 1761 (1762)“⁴⁸ under 1577 nævner dels den pågældende fuldmagt fra dronning Elisabeth og dels Frederik 2.'s instrux for de danske udsendinge⁴⁹. Ved en sammenligning af repertoriets indhold med datoer og navne, Jørgen Rosenkrantz anfører, kan man også i andre tilfælde konstatere hans brug af dokumenter, nemlig kongelige breve af 1564 16/5⁵⁰, 1570 u. d.⁵¹ og 1573 30/8⁵². Mellem 1570 og 1573 indskyder han en notits om, at han „incerto tempore“ sammen med Peder Bille og Niels Kaas blev sendt til et grænsemøde ved Brømsebro, og selv om repertoriet ikke omtaler noget hertil svarende dokument, kan der dog næppe være tvivl om, at det er kongens udaterede instrux og fuldmagt⁵³, der ligger til grund. Lignende formodninger kan man gøre sig andre steder.

Foruden dokumenterne kan endnu en kilde spores i selvbiografien. Jørgen Rosenkrantz meddeler⁵⁴, at han i efteråret 1564 i kongens ærinde foretog en rejse til kurfyrsten af Brandenburg, kurfyrsten af

Sachsen og kejseren, og hans beretning herom er så spækket med datoer, at man må tænke sig, at han har benyttet en rejsedagbog, øjensynlig nedskrevet til brug ved senere rapport over for kongen⁵⁵.

Selvbiografien er den praktiske mands historieskrivning uden skelen til kunstneriske o. a. hensyn udover de nærmest liggende. Men netop i sin ligefremhed, jævnhed og ro virker det lille skrift i dag stærkere end humanistisk blomstertale; og dets troværdighed gør det til en kilde af første rang. Det kan med rette siges, at man kun får et fattigt billede af forfatterens personlighed og forhold – i betragtning af senere tiders indsats inden for samme genre. Herover må det imidlertid ikke glemmes, at Jørgen Rosenkrantz er blandt den selvbiografiske litteraturs pionerer herhjemme; 16. århundrede præsterer her en virkelig nyskabelse på personalhistoriens område. Men også ligprædikenerne viser, at interessen for enkeltpersonen er stigende. Jens Gødesens her behandlede tale giver et bidrag til forståelsen af de brydninger, hvorunder den nye individualistiske strømning måtte kæmpe sig frem på trods af den religiøse tankegang. Først i 18. århundrede brydes personlighedens lænker afgørende, og den sprænger da også i litteraturen de gamle rammer. Ligprædiken og begyndende selvbiografi er kun et skridt på vejen.

NOTER

¹ Hist. Tidsskr. 11. r. II (1947–1949), 110 f. – ² Samtidige Biografier over Niels Kaas (Hist. Tidsskr. 11. r. II, 85–111). – ³ Jørgen Rosenkrantz's historie findes i Hist. Tidsskr. 5. r. VI (1886–1887), 485–575. – ⁴ Hvor der i det følgende tales om ligprædikenen „biografi“, medregnes ikke dødslejeskildringen, der i dette som i andre tilfælde indtager en særstilling. – ⁵ Hist. Tidsskr. 11. r. II, 93. – ⁶ Kirkehistoriske Samlinger 3. r. I (1874–1877), 116–164. – ⁷ Allerede 1568 var dog Erik Rosenkrantz's magtstilling undergravet; han vendte tilbage til Danmark og blev ejer af Kærstrup på Tåsinge. – ⁸ Således Danske Magazin IV (1750), 194. Jfr. RA, Langebeks Samlinger, pk. VI, der bl. a. indeholder et „Repertorium over det Rosenholmske Archivs Gamle Dokumenter“ 1761 (1762). I den første af repertoriets to lister nævnes som nr. 17 i pk. 16 et udkast til rigsråd Jørgen Rosenkrantz's levnedsbeskrivelse, opsat dels af ham selv, dels af hans søn; der er vel her tale om en misforståelse af Holger Rosenkrantz's påskrift (se nedenfor). – ⁹ Bind IV, 195–204. – ¹⁰ Returneret til Rosenholm-arkivet (jfr. note 8) er den antagelig gået til grunde ved dettes ødelæggelse i 1826. (Repertorium diplomaticum regni Danici mediævalis 2. r. VIII (1936), 320). – ¹¹ A IV – verso. – ¹² G IV verso. – ¹³ G V verso. – ¹⁴ G V verso – G VI verso. – ¹⁵ G VII verso. – ¹⁶ G VIII. – ¹⁷ G VIII – verso. – ¹⁸ Danske Magazin IV, 195 f. – ¹⁹ F V verso – F VI. – ²⁰ Margrete Ganz (Familien Rosenkrantz's Historie II. Erik Ottesen Rosenkrantz's Efterkommere c. 1500–1550 af A. Heise (1882), 91–140 passim). – ²¹ Anne Moltzan (Familien Rosenkrantz's Hi-

storie II, 140). – ²² Arvelig marskalk i Kurbrandenburg (Hist. Tidsskr. 5. r. VI, 485 og 576). – ²³ Herrerne „vom Berge“ tilhørte en af de fornemste adelslægter i Schlesien (Neues preussisches Adels-Lexicon I (1836), 214). – ²⁴ Om Erik Rosenkrantz se ovenfor pag. 2 med note 7. – ²⁵ Margrete Ottedatter blev senere gift med den brandenburgske adelsmand Ditrich von Quitzau til Klitsche (Hist. Tidsskr. 5. r. VI, 575–578). – ²⁶ På ægteparrets grav rejstes en ligsten med følgende text: „Anno D(om)ini mccccxxv de viii dach Michaelis starff h(er) Otte holgersen ritter viii na die edele frowe Margrete van potlisk, hir beyde begraue(n). de Gott gnade“. (Familien Rosenkrantz's Historie II, 140). Herefter skal de to dødsfald være indtruffet 29/9 og 6/10, hvortil svarer Lauritz Bertelsens ligprædiken over Holger Ottesen 1575 (udgivet 1576 af A. S. Vedel); heri oplyses nemlig, at hun døde en fredag, han den næste (DIV). Det er vel ikke sandsynligt, at Lauritz Bertelsen har gjort sig den ulejlighed at undersøge, hvilken ugedag 29/9 var i 1525; havde han rettet sig efter ligstenen (som 1563 af Holger Ottesen var ført til Ut sognekirke ved Boller), havde han sikkert ladet sig nøje med dennes direkte oplysninger. Slægtstraditionen, som vi kender gennem Jørgen Rosenkrantz's selvbiografi og sekundært gennem Jens Gødesens ligprædiken, siger, at dødsfaldene fandt sted fredagen før og fredagen efter Michaelis, d. v. s. 22/9 og 6/10. Det er nu naturligt at forestille sig, at Lauritz Bertelsen har brugt den sikkert allerede på dette tidspunkt nedskrevne Rosenkrantz'ske tradition, men ikke har tænkt på, at Michaelis 1525 faldt på en fredag; konsekvensen bliver da, at han skriver netop, som han gør. Valget står altså mellem ligstenen og slægtstraditionen, og selv om i dette tilfælde den særlige omstændighed må tages i betragtning, at dødsfaldene fandt sted i udlandet, vil jeg dog i modsætning til Heise (opus cit., 139 f.) antage, at man bør følge Jørgen Rosenkrantz, til hvis oplysninger jeg sætter den største lid, medens ligstenenes angivelser på denne tid hyppigt er unøjagtige. De tidspunkter, Vincens Lunge meddeler i et par breve af 1525 5/11 og 27/12 (Diplomatarium Norvegicum, hhv. 8. saml. (1874), 537, og 7. saml. (1869), 656), er indbyrdes modstridende og kan ikke komme i betragtning. – ²⁷ F VII verso. – ²⁸ D II verso–D III; talen holdtes 1575 og blev trykt året efter. – ²⁹ Skaføgårds historie er dog fortsat til 1581 (Danske Magazin IV, 204). – ³⁰ Måske bør jeg her minde om, at jeg ved behandlingen af selve „biografien“ ser bort fra dødslejeskildringen. – ³¹ F VIII verso. – ³² Hans udtryk: „som fast huer vitterligt er“ bør næppe tages alt for højtideligt; i hvert fald benyttes vendingen tit ret let-sindigt i ligprædikenerne. – ³³ F VI verso. – ³⁴ De to første blev doctores theologiæ, den sidste superintendent i Hamburg. – ³⁵ F VI verso. – ³⁶ Et tilfælde, hvor Jens Gødesen har læst mellem linjerne hos Jørgen Rosenkrantz, er omtalt Hist. Tidsskr. 11. r. II, 110. – ³⁷ Dette er særlig udpræget for årene efter 1563. – ³⁸ F VI; jfr. Danske Magazin IV, 197. – ³⁹ Danske Magazin IV, 197 f. – ⁴⁰ F VI – verso. – ⁴¹ F VI verso. – ⁴² Danske Magazin IV, 199. – ⁴³ Ibid. – ⁴⁴ F VII. – ⁴⁵ Diplomatarium Norvegicum 8. saml., 537. Vincens Lunge har sin viden fra Hans van der A., der også var hans egen „vært“. Når jeg accepterer Vincens Lunges fremstilling på dette punkt, medens jeg (note. 26) forkaster den samme kilde angivelse af tidspunkterne for Otte Holgersens og hans hustrus død, beror det på, at man altid vil huske begivenhedernes alm. gang meget længere end enkelthederne. Hvordan det hele var forløbet, har adelskredsen da været nogenlunde klar over i 1525, men naturligvis ikke i 1590. Det er lettere at forstå, hvorfor Jørgen Rosenkrantz ikke har kendt den nøjagtige sammenhæng, end at forklare, hvordan Vincens Lunge med en så god hjemmelsmand kunne tage fejl. – ⁴⁶ Danske Magazin IV, 204. – ⁴⁷ Ibid. –

⁴⁸ Se note 8. - ⁴⁹ Hhv. nr. 4 og 5 i pk. 30 (if. liste 1, hvor pakkens nr. opr. har været 22; liste 2 har pk. 22). - ⁵⁰ Liste 1, pk. 27, nr. 7; liste 2, pk. 19, nr. 7. Jfr. Danske Magazin IV, 201. - ⁵¹ Pk. 16; liste 1 har nr. 13, liste 2 nr. 8. Danske Magazin IV, 203. - ⁵² Liste 1, pk. 28 (opr. vist 20), nr. 2; liste 2, pk. 20, nr. 2. Danske Magazin IV, 203. Jfr. Kancelliets Brevbøger 1571-1575 (1898), 318. - ⁵³ Se Kancelliets Brevbøger 1571-1575, 126. - ⁵⁴ Danske Magazin IV, 201-202. - ⁵⁵ Sml. Niels Krags relation om sin sendefærd til England 1598-1599 (Danske Magazin 2. r. IV (1823), 173-216).